

Epidemiologisk lägesbild

AKTUELL SJUKDOM

Afrikansk svinpest (ASF).

SAMMANFATTNING

I september 2023 påvisades afrikansk svinpest (ASF) hos vildsvin i Sverige. En preliminär smittad zon med restriktioner inrättades. I den smittade zonen har sedan dess omfattande sökinsatser genomförts varvid 68 vildsvinskadaver positiva för ASF-virus har hittats, alla inom ett mycket begränsat område. Ingen smittspridning av afrikansk svinpest har påvisats sedan slutet på september. Alla kvarvarande vildsvin i smittans kärnområde (se nedan) har smittskyddsavlivats. Restriktionerna i den smittade zonen har nu lättats.

Förstärkt övervakning av både av vildsvin och i grisbesättningar pågår i de kommuner som omger den smittade zonen. Det är fortsatt viktigt att man rapporterar fynd av döda vildsvin från hela landet via <https://rapporteravilt.sva.se/> och kontaktar veterinär vid ökad sjuklighet eller dödlighet hos grisar.

I Europa fortsätter ASF-epidemin bland vildsvin och grisar.

HÄNDELSEN OCH KONSTATERADE KONSEKVENSER

Situationen i Sverige

Den 6 september påvisades afrikansk svinpest (ASF) virus i benmärg från ett vildsvinskadaver påträffat sydost om Fagersta. Jordbruksverket beslutade den 7 september om en preliminär smittad zon med restriktioner. Mot bakgrund av den positiva utvecklingen av utbrottet beslutade EU-kommissionen enligt EU:s djurhälsolag den 30 november om en ny, mindre, smittad zon. Denna indelas i två områden kärnområde (restriktionszon II) och ytterområde (restriktionszon I). Samtidigt lättades restriktionerna i ytterområdet ([karta över den smittade zonen](#)). Den 22 februari 2024 fattade Jordbruksverket ett nytt zonbeslut efter en riskvärdering från SVA. Då lättades restriktionerna ytterligare i både ytter- och kärnområdet. Den 5 juni 2024 fattade Jordbruksverket ytterligare ett nytt zonbeslut efter en riskvärdering från SVA och restriktionerna lättades återigen.

Smittans utbredning har kartlagts genom organiserat sökarbete efter döda vildsvin i den smittade zonen. De kadaver som hittas geolokaliseras, bortforslas, provtas och destrueras, resultaten redovisas kontinuerligt på SVA:s externa web ([Om övervakningen av ASF - SVA](#)). All sökbar yta i kärnområdet har genom sökts minst tre gånger, och hela den smittade zonen en gång. Hittills har 118 kadaver påträffats, majoriteten av dessa inom kärnområdet. De kadaver som

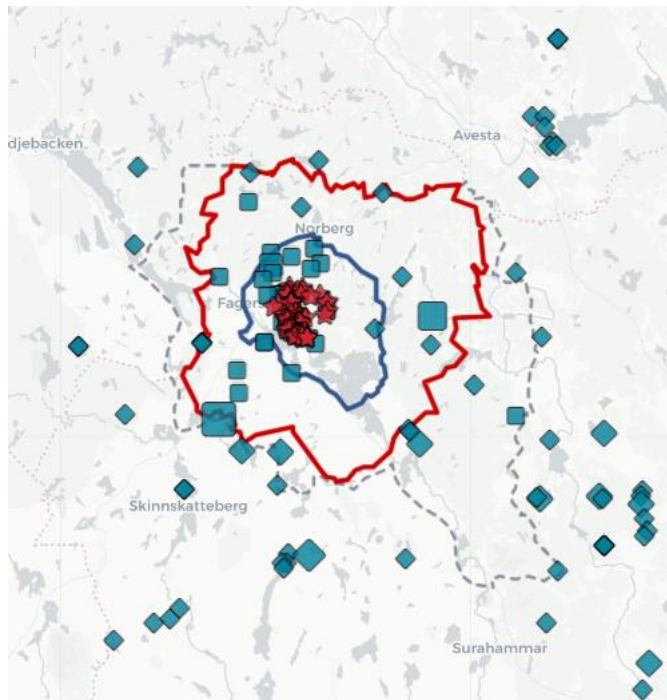
konstaterats positiva för ASF-virus har alla påträffats inom en mycket begränsad del av kärnområdet (på en yta om 21 km²).

Alla grisar i den smittade zonen (sex besättningar med totalt 59 djur) har avlivats och destruerats i förebyggande syfte. Kärnområdet har stängslats in. Smittskyddsavlivningar i fällor och på åtel har genomförts i kärnområdet och i ytterområdet och alla avlivade vildsvin har varit negativa för ASF. Kärnområdet har övervakats med viltkameror på åtlar, fällor och andra strategiska platser liksom via spårningar i snö när tillfälle getts, inga levande vildsvin finns nu kvar i kärnområdet. Förstärkt övervakning genomförs av både vildsvin och grisar i alla kommuner runt den smittade zonen. Alla prover från den förstärkta övervakningen i området utanför den smittade zonen har varit negativa.

Under maj månad har hela kärnområdet genomsökts till fots och med hund i lina. Många fynd av ben har gjorts, vilket visar på en hög känslighet i sökarbetet/övervakningen. Foton från samtliga fynd har bedömts med avseende på om det är kadaver/slaktrester, djurslag, ben från en eller flera individer, dödsdatum. Relevanta fynd har analyserats med PCR. Samtliga ben från vildsvin bedöms ha legat exponerade för omgivningen en längre tid, inget vildsvin bedöms ha dött senare än september 2023. Under 2024 har prover från benmärg från sex ben varit PCR-positiva. Dessa kadaver/ben har alla hittats i utbrottets epicentrum, inom den begränsade del av kärnområdet där samtliga positiva kadaver tidigare hittats. Samtliga positiva prover under 2024 har haft relativt höga ct-värden (27-36), det vill säga små mängder virusgenom. Sammantaget tyder detta på att ingen smittspridning skett sedan september 2023.

Provresultat till och med 4 juni 2024:

Prov	Positiva för ASF-virus	Negativa för ASF-virus
Smittad zon		
Vildsvinskadaver	68	50
Trafikskadade vildsvin	0	9
Smittskyddsavlivade vildsvin	0	92
Jagade vildsvin (ytterområdet)	0	1
Område med förstärkt övervakning		
Jagade vildsvin	0	89
Trafikskadade vildsvin	0	5
Vildsvinskadaver	0	5
Grisar	0	28

Bild 1: Karta som visar fyndplatser för vildsvin undersökta för ASF-virus i nuvarande smittad zon (röd linje), kärnområde (blå linje) den preliminära smittade zonen (streckad linje) och område för förstärkt övervakning till och med den 4 juni 2024. Röd stjärna markerar kadaver positiva för ASF-virus, blå fyrkant hittade kadaver negativa för ASF-virus och blå romb trafikskadade eller jagade vildsvin negativa för ASF. Närliggande fynd överlappar i kartbilden.

Sammanfattning av genomförda bekämpningsåtgärder i den smittade zonen:

- Initialt totalt tillträdesförbud i den preliminära smittade zonen, sedan den 30 november endast i kärnområdet, sedan 22 februari är hela den smittade zonen åter tillgänglig för allmänheten
- Upprepade kadaversök
- Geolokalisation, bortforsling, provtagning och destruktion av alla upphittade kadaver
- Alla grisbesättningar identifierade, djuren avlivade och destruerade
- Åtgärder för att förhindra vildsvinsrörelser (åtling och stängsling)
- Smittskyddsavlivning av vildsvin i med jaktlika metoder (fällfångst och vakjakt)
- Jakt i ytterområdet efter beslut av Jordbruksverket, provtagning av alla skjutna djur innan konsumtion

Förstärkt övervakning i kommunerna runt den smittade zonen

- Trafikdödade vildsvin
- agade vildsvin
- Självdöda djur i grisbesättningar

Beskrivning av aktuell övervakning i Sverige utanför den smittade zonen och område med förstärkt övervakning:

Övervakning för ASF hos gris baseras på klinisk/passiv övervakning (dvs att djurägare reagerar på symptom eller ökad dödlighet och tar kontakt med veterinär).

Övervakning för ASF hos vildsvin baseras på förstärkt klinisk/passiv övervakning med rapporter från allmänhet och jägare om upphittade kadaver och undersökning av dessa. Detta bedöms som en känslig övervakningsmetod då infektion är förenad med mycket hög dödlighet hos gris såväl som vildsvin.

Rapportering av upphittade vildsvin utanför smittade zonen sker via rapporteravilt.sva.se

En interaktiv karta över vildsvin undersökta för ASF finns här:

<https://www.sva.se/arnesomraden/smittlage/overvakning-av-afrikansk-svinpest-asf/om-overvakningen-av-asf/>

Bakgrund och situationen i övriga världen

ASF-epidemin fortgår i Europa. ASF genotyp II introducerades till Georgien 2007. Efter gradvis spridning i både vildsvins- och grispopulationerna nådde smittan EU via introduktioner till vildsvin i Litauen och Polen 2014. Sedan dess har utbredningen framför allt skett genom långsam spridning i vildsvinstammen, samt med vissa snabba spridningshopp med människans hjälp. EU-medlemsstater som rapporterat utbrott hos gris eller vildsvin sedan 2014 är: Belgien, Bulgarien, Estland, Grekland, Italien, Kroatien, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Sverige, Tjeckien, Tyskland samt Ungern. Tjeckien bekämpade en punktintroduktion till vildsvin och friförklarades, men har nu återinfekterats. Belgien friförklarades under 2020, efter att ha bekämpat den punktintroduktion av smitta till vildsvin som skedde 2018. Flera europeiska länder utanför EU har sedan tidigare rapporterat utbrott av ASF: Azerbajdzjan, Bosnien-Hercegovina, Georgien, Moldavien, Nordmakedonien, Ryssland, Serbien, Ukraina och Vitryssland. Sedan 2018 har sjukdomen även spridits till ett flertal länder i Asien inklusive Kina samt till Dominikanska republiken och Haiti.

ANTAGANDEN OCH ANALYS

- Risken för smittspridning i kärnområdet bedöms som mycket låg till försumbar
- Risken för spridning från kärnområdet till ytterområdet i den smittade zonen bedöms som försumbar.
- Risken för introduktion till fler/andra delar av Sverige påverkas inte av det pågående utbrottet, utan är fortsatt förhöjd, men på en låg nivå.
- Risken för fortsatt global spridning av ASF bedöms som mycket hög.

Afrikansk svinpest har påvisats hos vildsvin i Fagerstrakten. Smittans epicentrum har konstaterats vara inom en mycket begränsad del av den smittade

zonens kärnområde. Ingen aktiv smittspridning har skett sedan september 2023.

Den tid det tar att inaktivera ASF-virus i miljön i ett område är starkt dos- och temperaturberoende, vid höga virusdoser och låga temperaturer ("kylskåpstemperatur") eller minusgrader kan smittrisk kvarstå i veckor till månader, medan det vid låga virusdoser och varmare temperaturer ("rumstemperatur") rör sig om några dagar till någon vecka. Under maj månad har dygnsmedeltemperaturen i Fagerstatraken varit 14.4°C och temperaturer >20°C har registrerats under minst 15 dagar. Sedan 1 oktober har det varit >70 dagar med dygnsmedeltemperaturer >4°C.

Givet de fynd som gjordes under den omfattande övervakningsinsats som genomfördes under hösten 2023, de fynd som gjorts i kärnområdet under maj månad i år, och de temperaturförhållanden som rått sedan 1 oktober i fjol och i synnerhet under den senaste månaden, bedöms sannolikheten för att det finns kvarvarande viabelt (potentiellt smittförande) virus i miljön i kärnområdet som mycket låg. Denna sannolikhet bedöms dessutom sjunka för varje dag som går och den närmar sig noll. Det kan inte helt uteslutas att det finns kadaverrester från vildsvin som dött av ASF i ytterområdet och som inte upptäckts, men med tanke på att utbrottets utbredning i kärnområdet varit begränsad och väldigt koncentrerad till ett område som inte angränsar till ytterområdet bedöms sannolikheten för detta vara mycket låg. Sannolikheten för att tillräcklig mängd virus för att smitta mottagliga vildsvin finns kvar i miljön i ytterområdet bedöms som försumbar. Baserat på ovanstående bedöms sannolikheten för att nya fall av ASF hos vildsvin ska uppstå på grund av kvarvarande viabelt virus i miljön som mellan mycket låg och försumbar i kärnområdet och som försumbar i ytterområdet. Att säkerställa att vildsvinspopulationen fortsatt hålls på en minimal nivå i kärnområdet reducerar sannolikheten till mycket nära noll.

Det är fortsatt viktigt att upprätthålla biosäkerheten och kontakta veterinär vid ökad sjuklighet och dödlighet i alla grisbesättningar i hela Sverige, samt att man rapporterar fynd av självdöda vildsvin i och utanför den smittade zonen via rapporteravilt.sva.se. Alla inrapporterade döda vildsvin liksom misstänkta fall hos grisar provtas på statens bekostnad.